

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 484/2017-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. augusta 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Juríkom, PhD., advokátska kancelária, Jazerná 19, Nové Zámky, vo veci namietaného porušenia čl. 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu zaručeného čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práva na sociálne zabezpečenie zaručeného čl. 9 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a čl. 12 Európskej sociálnej charty (revidovanej), čl. 21 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie, základného práva starších osôb na dôstojný a nezávislý život a na účasť na spoločenskom a kultúrnom živote zaručeného čl. 25 Charty základných práv Európskej únie, základného práva na dávky sociálneho zabezpečenia zaručeného čl. 34 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 480 318 1530 0 z 24. januára 2014 a jej postupom v tomto konaní, rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 23 Sd 111/2014-36 z 23. júna 2014 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 So 119/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu zaručeného čl. 39 ods. 1 ústavy a čl. 30 ods. 1 listiny, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, práva na sociálne zabezpečenie zaručeného čl. 9 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ďalej len „pakt“) a čl. 12 Európskej sociálnej charty (revidovanej), čl. 21 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), základného práva starších osôb na dôstojný a nezávislý život a na účasť na spoločenskom a kultúrnom živote zaručeného čl. 25 charty, základného práva na dávky sociálneho zabezpečenia zaručeného čl. 34 ods. 1 a 2 charty rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 480 318 1530 0 z 24. januára 2014 a jej postupom v tomto konaní, rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Sd 111/2014-36 z 23. júna 2014 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 30. septembra 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 So 119/2014.

2. Z predloženej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa v roku 2005 obrátil na Sociálnu poisťovňu so žiadosťou o priznanie predčasného starobného dôchodku. Sociálna poisťovňa najprv (rozhodnutím zo 4. apríla 2005) sťažovateľovu žiadosť zamietla. V rámci prieskumu tohto rozhodnutia v správnom súdnom konaní sa sťažovateľovi podarilo dosiahnuť jeho zrušenie. Sociálna poisťovňa potom opätovne rozhodla 23. januára 2008 tak,

že sťažovateľovi priznala predčasný starobný dôchodok v sume 3 575 Sk. Sťažovateľ v správnom súdnictve znovu dosiahol zrušenie rozhodnutia Sociálnej poisťovne. Tretíkrát (3. augusta 2010) Sociálna poisťovňa rozhodla tak, že sťažovateľovi priznala predčasný starobný dôchodok v sume 3 575 Sk. Aj v tomto prípade bol sťažovateľ v súdnom prieskume úspešný a napadnuté rozhodnutie bolo zrušené. Sociálna poisťovňa potom 17. apríla 2013 rozhodla znovu o priznaní predčasného starobného dôchodku v sume 3 575 Sk. Krajský súd na návrh sťažovateľa predmetné rozhodnutie opätovne zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Napokon Sociálna poisťovňa rozhodnutím z 24. januára 2014 zasa priznala sťažovateľovi predčasný starobný dôchodok v sume 3 575 Sk, pričom krajský súd na návrh sťažovateľa rozsudkom č. k. 23 Sd 111/2014-36 z 23. júna 2014 napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne potvrdil a na odvolanie sťažovateľa najvyšší súd rozsudkom z 30. septembra 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 So 119/2014 potvrdil prvostupňový rozsudok krajského súdu.

3. Sťažovateľ v sťažnosti analyzuje hmotnoprávnu podstatu sporu, ktorý pri rozhodovaní o jeho uplatnenom nároku na predčasný starobný dôchodok vznikol. Sťažovateľ uvádza, že podľa názoru Sociálnej poisťovne by sa mu „do doby jeho dôchodkového zabezpečenia na území Slovenskej republiky nemali zarátavať roky odpracované na [REDAKOVANÉ] pretože sťažovateľ je migrujúcim pracovníkom. Tento výklad striedavo potvrdzoval a vyvracal Krajský súd v Nitre, Najvyšší súd SR sa vždy prikláňal k inému výkladu. Istú dobu bolo predmetom sporu, kde mal vlastne sídlo zamestnávateľ sťažovateľa k 31. 12. 1991. Neskôr najvyšší súd tvrdil, že rozdelenie Českej a Slovenskej Federatívnej republiky bolo historickou udalosťou, ktorá nemôže byť na ujmu sťažovateľa, keďže sa o ňu nijako nepričinil. Až v poslednom rozhodnutí sa najvyšší súd priklonil k právnemu názoru Sociálnej poisťovne.

Následkom tohto viac ako desať rokov sa ťahajúceho sporu je, že sťažovateľ musí vyžiť z dôchodku vo výške menej ako 200 eur mesačne. A to aj napriek tomu, že po celý čas svojho produktívneho veku pracoval a prispieval do vtedajšieho systému sociálneho zabezpečenia.

Riešením pre sťažovateľa nebolo ani žiadať o priznanie predčasného starobného dôchodku v Českej republike... V čase, keď sťažovateľ skončil pracovný pomer a požiadal

o priznanie predčasného starobného dôchodku totiž takýto inštitút v Českej republike neexistoval.“.

4. Po stránke ústavnoprávnej sťažovateľ dôvodí, že *„je hrubým porušením princípov materiálneho právneho štátu, ak sťažovateľ prežíva neistotu už viac ako desať rokov. Príčinou jeho neistoty je maladministrácia Sociálnej poisťovne. Tá nebola doteraz ochotná akceptovať právoplatné rozhodnutia súdov a ich právne názory. Názory Krajského súdu v Nitre boli síce premenlivé, ale až donedávna ich vždy veľmi konzekventne korigoval najvyšší súd svojim právnym názorom. Najvyšší súd však zrazu sám zmenil právny názor... bez toho, aby zmenu svojho vlastného právneho názoru na totožnú vec... akokoľvek zdôvodnil.“.*

5. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sťažovateľ dôvodí, že *„správne konanie Sociálnej poisťovne trvajúce viac ako desať rokov plné obštrukcií a ignorovania rozhodnutí súdov je z hľadiska tohto základného práva neakceptovateľné. Hoci sa už formálne právoplatne skončilo. No skončilo sa potvrdením protiprávneho konania a rozhodnutia.“.*

6. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy zas sťažovateľ argumentuje, že *„postupom a rozhodnutím, Sociálnej poisťovne a rozhodnutiami Krajského súdu v Nitre... a Najvyššieho súdu SR... bolo toto právo sťažovateľa neakceptovateľne porušené. V tejto súvislosti opäť poukazujeme na požiadavku právnej istoty a dôvery v právny systém.“.*

7. V závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálehom takto rozhodol:

„I. Právo sťažovateľa na primerané hmotné zabezpečenie podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, článku 9 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, článku 12 Európskej sociálnej charty (revidovanej), článku 25 a 34 ods. 1 a 2 Charty základných práv a slobôd rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 480 318 1530 0 z 24. 1. 2014

a jej predchádzajúcim postupom, a rozsudkami Krajského súdu v Nitre z 23. 6. 2014, sp. zn. 23Sd/111/2014 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. 9. 2015, sp. zn. 10So/119/2014 porušené bolo.

II. Právo sťažovateľa na spravodlivý proces bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Sociálnej poisťovne porušené bolo.

III. Právo na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a článku 21 ods. 1 a 2 Charty základných práv a slobôd rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 480 318 1530 0 z 24. 1. 2014 a jej predchádzajúcim postupom, a rozsudkami Krajského súdu v Nitre z 23. 6. 2014, sp. zn. 23Sd/111/2014 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. 9. 2015, sp. zn. 10So/119/2014 porušené bolo.

IV. Rozsudky Krajského súdu v Nitre z 23. 6. 2014, sp. zn. 23Sd/111/2014 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. 9. 2015, sp. zn. 10So/119/2014 sa zrušujú.

V. Rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 480 318 1530 0 z 24. 1. 2014 sa zrušuje a vec sa vracia Sociálnej poisťovni na ďalšie konanie.

VI. Krajský súd v Nitre je povinný zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur do mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VII. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur do mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VIII. Sociálna poisťovňa je povinná zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur do mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IX. Sociálna poisťovňa je povinná nahradiť sťažovateľovi trovy konania do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu k rukám jej právneho zástupcu.“

8. Okrem toho sťažovateľ navrhuje ústavnému súdu prijatie dočasného opatrenia v tomto znení:

„I. Vykonalnosť rozhodnutia Sociálnej poisťovne č. 480 318 1530 0 z 24. 1. 2014 a rozsudkov Krajského súdu v Nitre z 23. 6. 2014, sp. zn. 23Sd/111/2014 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. 9. 2015, sp. zn. 10So/119/2014 sa odkladá až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

II. Sociálna poisťovňa je povinná vykonávať rozhodnutie č. 480 318 4530 0 z 1. 8. 2013 až do rozhodnutia vo veci samej.“

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

11. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Samotný sťažovateľ tak formuláciou sťažnostného petitu určil ústavnému súdu rozsah, v akom sa napadnutými postupmi a rozhodnutiami Sociálnej poisťovne, krajského súdu a najvyššieho súdu má zaoberať. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa totiž vzťahuje najmä na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd teda môže

rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti (m. m. III. ÚS 2/05, II. ÚS 19/05), keď navyše znenie petitu sťažnosti vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa nemá ústavný súd dôvod spochybňovať.

13. Sťažovateľ formuláciou svojho petitu zrozumiteľne vyjadril presvedčenie, že:

a) jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov malo byť porušené označeným postupom Sociálnej poisťovne,

b) jeho základné právo zaručené čl. 39 ods. 1 ústavy a čl. 30 ods. 1 listiny, právo zaručené čl. 9 paktu, právo zaručené čl. 12 Európskej sociálnej charty (revidovanej) a základné práva zaručené čl. 25 a čl. 34 ods. 1 a 2 charty mali byť porušené označeným postupom a rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ako aj rozsudkami krajského súdu i najvyššieho súdu,

c) čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 30 ods. 1 listiny, ako aj čl. 21 ods. 1 a 2 charty mali byť porušené označeným postupom a rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ako aj rozsudkami krajského súdu i najvyššieho súdu.

A. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom Sociálnej poisťovne predchádzajúcim vydaniu rozhodnutia č. 480 318 1530 0 z 24. januára 2014

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

15. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov...

16. Pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ navrhuje vysloviť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom Sociálnej poisťovne, ktorý predchádzal vydaniu sporného rozhodnutia z 24. januára 2014, ústavný súd uvádza, že štvrtá hlava piatej časti v rozhodnom čase účinného zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny

poriadok“) umožňovala sťažovateľovi obrátiť sa na miestne príslušný krajský súd s návrhom na začatie konania o ochranu proti nečinnosti Sociálnej poisťovne.

17. Sťažovateľ netvrdí a ani nepreukazuje, že by túto možnosť ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov bol využil.

18. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

19. Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

20. Sťažovateľ žiadne dôkazy preukazujúce dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde nepredložil a existenciu takýchto dôvodov v sťažnosti ani netvrdí.

21. Ústavný súd preto podľa § 53 ods. 1 a § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 a ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny) postupom Sociálnej poisťovne v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu rozhodnutia č. 480 318 1530 0 z 24. januára 2014, odmietol ako neprípustnú.

B. K namietanému porušeniu označených základných práv (okrem základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov) a práv zaručených kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami označeným postupom a rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ako aj rozsudkami krajského súdu i najvyššieho súdu

22. K sťažnosťou napadnutému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne č. 480 318 1530 0 z 24. januára 2014 a k postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal (okrem namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny), ako aj k napadnutému rozsudku krajského súdu č. k. 23 Sd 111/2014-36 z 23. júna 2014 ústavný súd poukazuje na svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva povinnosť dôsledného uplatňovania princípu subsidiarity jeho právomoci. Ústavný súd podľa tohto princípu môže poskytovať ochranu základným právam alebo slobodám, alebo ľudským právam a základným slobodám vyplývajúcim z medzinárodnej zmluvy, len ak ochranu týmito právam a slobodám neposkytuje „iný súd“. V opačnom prípade je v kompetencii „iného“ súdu poskytnúť požadovanú ochranu.

23. Kritizovaný postup i rozhodnutie Sociálnej poisťovne boli ako postup a rozhodnutie správneho orgánu na základe návrhu sťažovateľa preskúmané krajským súdom v konaní podľa tretej hlavy piatej časti zákona Občianskeho súdneho poriadku. Ochranu právam sťažovateľa teda poskytoval krajský súd ako súd prvého stupňa, preto sťažnosť v časti namietajúcej porušenie označených práv rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 480 318 1530 0 z 24. januára 2014 i postupom predchádzajúcim vydaniu tohto rozhodnutia ústavný súd odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie o nej.

24. Rovnaký záver platí, pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv a práv zaručených kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami (čl. 12 ods. 2 ústavy, čl. 3 ods. 1 listiny, čl. 21 ods. 1 a 2 charty) rozsudkom krajského súdu č. k. 23 Sd 111/2014-36 z 23. júna 2014. Išlo totiž o rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktoré sťažovateľ bol podľa § 250s Občianskeho súdneho poriadku oprávnený napadnúť odvolaním ako riadnym opravným prostriedkom. Túto možnosť aj

využil, a tak v odvolacom konaní ochranu jeho základným právam i právam zaručeným medzinárodnými zmluvami poskytoval najvyšší súd ako súd druhostupňový. Ani na prerokovanie tejto časti sťažnosti preto ústavný súd nemá dostatok právomoci, preto je potrebné ju odmietnuť.

25. Napokon, pokiaľ ide o kritizovaný rozsudok najvyššieho súdu, ústavný súd upozorňuje, že označené základné práva a práva zaručené medzinárodnými zmluvami, ktoré sťažovateľ pojal do svojho sťažnostného petitu, sú právami hmotnej povahy. Dokazuje to ich normatívne ukotvenie.

26. Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

27. Podľa čl. 30 ods. 1 listiny občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

28. Podľa čl. 9 paktu štáty, zmluvné strany paktu, uznávajú právo každého na sociálne zabezpečenie, zahŕňajúc do toho právo na sociálne poistenie.

29. Podľa čl. 12 Európskej sociálnej charty (revidovanej) na zabezpečenie účinného výkonu práva na sociálne zabezpečenie sa zmluvné strany zaväzujú:

1. vytvoriť alebo udržiavať systém sociálneho zabezpečenia,
2. udržiavať systém sociálneho zabezpečenia na uspokojivej úrovni, najmenej na takej úrovni, akú vyžaduje ratifikácia Európskeho zákonníka sociálneho zabezpečenia,
3. usilovať sa o postupné pozdvihnutie úrovne systému sociálneho zabezpečenia,
4. uzatváraním príslušných bilaterálnych alebo multilaterálnych zmlúv alebo inými prostriedkami podľa podmienok ustanovených týmito zmluvami prijať opatrenia, aby sa zabezpečilo:

a) rovnaké zaobchádzanie každej zmluvnej strany s ich vlastnými štátnymi príslušníkmi ako so štátnymi príslušníkmi ostatných zmluvných strán, ak ide o práva

na sociálne zabezpečenie vrátane zachovania dávok vyplývajúcich zo zákonodarstva o sociálnom zabezpečení, bez ohľadu na akýkoľvek pohyb chránených osôb medzi územiami zmluvných strán,

b) priznanie, zachovanie a opätovné nadobudnutie práv zo sociálneho zabezpečenia takými prostriedkami, ako je sčítavanie dôb poistenia alebo zamestnania, získaných podľa zákonodarstva každej zo zmluvných strán.

30. Podľa čl. 25 charty Únia uznáva a rešpektuje právo starších osôb na dôstojný a nezávislý život a na účasť na spoločenskom a kultúrnom živote.

31. Podľa čl. 34 ods. 1 charty Únia uznáva a rešpektuje právo na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne služby, ktorými sa zabezpečuje ochrana v prípade materstva, choroby, pracovných úrazov, závislosti alebo vysokého veku, ako aj v prípade straty zamestnania, podľa pravidiel ustanovených právom Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou.

32. Podľa čl. 34 ods. 2 charty každý, kto má bydlisko alebo sa oprávnené pohybuje v rámci Európskej únie, má právo na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne výhody v súlade s právom Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou.

33. Ústavný súd poznamenáva, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08).

34. Sťažovateľ v dôvodoch svojej sťažnosti síce čl. 46 ods. 1 ústavy ako ustanovenie zakotvujúce základné právo na súdnu ochranu cituje (strana 4 sťažnosti), nadväzujúca argumentácia však nijako nezdôvodňuje, či podľa jeho názoru bolo toto základné právo rozhodnutím najvyššieho súdu porušené. Za najpodstatnejšie ale ústavný súd považuje, že základné právo na súdnu ochranu a ani žiadne iné základné právo či právo zaručené kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami, ktoré by malo procesnú povahu, sťažovateľ do petitu svojej sťažnosti v časti týkajúcej sa rozsudku najvyššieho súdu nepojal, preto sa ústavný súd nemohol ani zaoberať možnými signálmi, ktoré by eventuálne svedčali v prospech prijatia sťažnosti v takejto časti na ďalšie konanie, a teda neprichádza do úvahy ani vyslovenie porušenia práv procesnej povahy v konaní o sťažovateľovej sťažnosti.

35. Z vysvetlených dôvodov potom odmietnutie sťažnosti v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie citovaných základných práv a práv zaručených medzinárodnými zmluvami označeným rozhodnutím najvyššieho súdu, predstavuje nevyhnutný dôsledok vyplývajúci zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotno-právneho charakteru a ústavno-procesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia.

36. Ústavný súd tak nevyhnutne dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 39 ods. 1 ústavy a čl. 30 ods. 1 listiny, práva zaručeného čl. 9 paktu, práva zaručeného čl. 12 Európskej sociálnej charty (revidovanej) i základných práv zaručených čl. 25 a čl. 34 ods. 1 a 2 charty rozsudkom najvyššieho súdu z 30. septembra 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 So 119/2014.

C. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 30 ods. 1 listiny, ako aj čl. 21 ods. 1 a 2 charty označeným postupom a rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ako aj rozsudkami krajského súdu i najvyššieho súdu

37. Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy, čl. 30 ods. 1 listiny, ako aj čl. 21 ods. 1 a 2 charty označeným postupom a rozhodnutím Sociálnej poisťovne a prvostupňovým rozsudkom krajského súdu, aj v tomto prípade (podobne ako v časti B)

ústavný súd odkazuje na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý vylučuje uplatnenie prieskumnej právomoci ústavného súdu voči verejnomocenskej aktivite, ktorá je preskúmateľná iným súdom. Rozhodnutie Sociálnej poisťovne, postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal, i rozsudok krajského súdu boli súdne preskúmané, preto niet právomoci ústavného súdu na prieskum požadovaný sťažovateľom v tejto časti jeho sťažnosti.

38. Na ústavno-súdny prieskum sťažnosťou napadnutého rozsudku najvyššieho súdu však ústavný súd potrebnú právomoc má, keďže ide o rozhodnutie všeobecného súdu v poslednej inštancii, voči ktorému ďalšie opravné prostriedky spadajúce do právomoci všeobecného súdu neprichádzajú do úvahy.

39. Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

40. Podľa čl. 3 ods. 1 listiny základné práva a slobody sa zaručujú všetkým bez rozdielu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnostnej alebo etnickej menšine, majetku, rodu alebo iného postavenia.

41. Podľa čl. 21 ods. 1 charty zakazuje sa akákoľvek diskriminácia najmä z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka, náboženstva alebo viery, politického alebo iného zmýšľania, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, narodenia, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie.

42. Podľa čl. 21 ods. 2 charty v rozsahu pôsobnosti zmlúv a bez toho, aby boli dotknuté ich osobitné ustanovenia, je zakázaná akákoľvek diskriminácia z dôvodu štátnej príslušnosti.

43. O čl. 12 ods. 2 ústavy ústavný súd stabilne judikuje, že tieto ustanovenia súhrne vyjadrujú podstatu základných práv a sú to ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu byť zásadne priamo aplikovateľné v individuálnych záležitostiach (I. ÚS 59/97, II. ÚS 85/07).

44. Berúc do úvahy identitu dikcie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 3 ods. 1 listiny, ako aj s ohľadom na normatívnu a účelovú podobnosť čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 21 ods. 1 a 2 charty, možno v predchádzajúcom odseku formulovaný stabilný postoj ústavného súdu použiť aj na navrhované vyslovenie porušenia čl. 3 ods. 1 listiny a čl. 21 ods. 1 a 2 charty.

45. Aplikácia čl. 12 ods. 2 ústavy, čl. 3 ods. 1 listiny i čl. 21 ods. 1 a 2 charty sa v individuálnych sťažnostiach zásadne viaže na vyslovenie porušenia individuálne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa, a preto požiadavka na vyslovenie ich porušenia v prípade, ak nie je porušené niektoré základné právo sťažovateľa, je zjavne neopodstatnená. Predmetom konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je totiž rozhodovanie o porušení základných práv a slobôd upravených v druhej hlave ústavy, a nie aj o porušení tých článkov ústavy, ktoré síce vytvárajú právny základ ochrany základných práv a slobôd upravených v druhej hlave ústavy, ale o ich porušení je ústavný súd oprávnený rozhodovať v iných druhoch konania (I. ÚS 476/2014).

46. Ak teda sťažovateľ svojím sťažnostným petitom zamýšľala dosiahnuť konštatovanie porušenia čl. 12 ods. 2 ústavy, čl. 3 ods. 1 listiny i čl. 21 ods. 1 a 2 charty druhostupňovým rozsudkom najvyššieho súdu, potom ústavný súd musí sťažnosť v tejto časti vyhodnotiť ako zjavne neopodstatnenú.

47. Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa ako celok, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími formulovanými časťami sťažnostného petitu (návrh na zrušenie napadnutých rozhodnutí orgánov verejnej moci, na priznanie finančného zadosťučinenia a na priznanie náhrady trov konania) i návrhom na vydanie dočasného opatrenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. augusta 2017